

VALITUSKIRJELMÄ Vaasan Hallinto-oikeudelle

VIITE

Itä-Suomen Ympäristölupavastuualueen päätös

Nro 94/2011/1, Dnro ISAVI/63/04.08/2011 (3.11.2011)

VAPO/Akkosuon ympäristöluvan lupamääräysten tarkistaminen, Rautavaara

MUUTOKSENHAKIJA

Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry (ILYY), Iisalmi

Luontomuseo/Kirkkopuistonkatu 9, 74100 Iisalmi

iisalmi.luontomuseo@gmail.com

puh. 0407212618

Y-tunnus 0758532-0

MUUTOSTA HAETAAN lupaehtojen kohtiin 1. ja 2.

Suomen luonnonsuojeluliiton paikallisjärjestöistä ensisijaisesti ILYY valvoo Rautavaaran ympäristön tilaa. ILYY on Ympäristönsuojelulain (YSL), luonnonsuojelulain (LSL), maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) sekä vesienhoitolain (VHL) mukaisesti asianosainen, koska yhdistyksen toimialueeseen kuuluu Rautavaara, osana Ylä-Savoa.

VAATIMUKSET

Lupapäätös pitää palauttaa YSL:n vastaisena uuteen valmisteluun, koska ISAVI ei ole

- 1) vaatinut BAT:n (paras käytettävissä oleva tekniikka) mukaista kemiallisen saostuksen tekniikkaa (YSL 42-43 §)
- 2) osoittanut YSL 52 § mukaisesti mihin käsitys vesienkäsittelyn riittävydestä perustuu
- 3) perustellut miten sijaintipaikan olosuhteista on johdettu lupamääräyksiä (YSL 42-49 §)
- 4) perustellut lupaehtoja 1 ja 2 YSL, YS-asetuksen 19.2 § ja hyvän hallintomenettelyn mukaisesti.
- 5) tarkastellut päästöjä Akkopuroon.

PERUSTEET (edellisen numeroinnin mukaisesti)

- 1) Korkeimman Hallinto-oikeuden päätöksissä (kuten KHO 4.9.1986 taltio 3305) on osoitettu, että turvekentiltä valutettavat vedet ovat jätevesiä. Turvetuotannossa ojilla poistetaan ja päästetään vesistöön vesiä, joiden kuljettamat **maaperästä irtautuvat aineet aiheuttavat vesistön pilaantumista**. Näin ollen on selvää, että kasvittuneen, mutta mineraalimaakannaksena säilyneen vallin yli valuttaminen aiheuttaa päästöjä, joita pitäisi estää. Koska paikalta ei ole riittävän tiheää näytteenottoa, ei voida osoittaa, että lupaehtojen mukainen käsittely olisi edes hyödyllistä. Näillä näytöillä tällaisen poikkeuksellisen järjestelyn salliminen ei ole mahdollista: ”Altaasta ei ole suoraa yhteyttä Palopuroon, vaan vesi virtaa maakannaksen yli ja kivien lomasta Palopuroon.”

Edellä kerrotun perusteella ISAVI on jättänyt tutkimatta miten maaperästä irtautuvien aineiden pilaantuminen estettäisiin. Vaikka laskeutusaltaan loppupätkää ja mitätöntä maakannasta väitetään ”hyvin kasvittuneiksi” ja hyvin vesienkäsittelyrakenteina toimiviksi, YSL:n vastaisesti juuri tämä mineraalimaakontakti lisää, eikä poista päästöjä. Mineraalimaakontakti tiedetään monissa mittauksissa lisäkuormituksen aiheuttajaksi. Koska paikalle ei saada riittävän paksua turvekerrosta, jää ainoaksi vaihtoehdoksi (jos luvanvaraista toimintaa on jatkettava), lisätä kemiallinen kiintoaineen saostus ennen puroon johtamista.

- 2) Kiintoaineen kuiva-ainemääriin ja kiintoaineen ominaisuuskuormituslaskelmiin perustuvilla menetelmillä ei voi osoittaa tuotantokenttien vesistövaikutusta, etenkin liukoisen kiintoaineen osalta. Akkosuo tuottaa nyt jätevesipäästöjä, koska vesiensuojelutoimien tehoa ei ole voitu osoittaa. Sen sijaan vaikutuksen laatu käy ilmi tästä: ”Veden laatu Palopurossa on kiintoaineen ja typen osalta ollut selvästi parempi kuin Akkosuon purkupisteessä, jonka vesi on ollut hapanta tai lievästi hapanta ja pääosin humuspitoista.”

Akkosuolla ei ole kyse toimenpideohjelman ”lyhyen aikaa käytössä” olevasta alueesta. Toiminta on alkanut 1980-luvulla ja jatkuisi vielä yli kymmenen vuotta. Vaikka pinta-alallisesti tuotannon vaikutus lienee noin 1 % Palojoen valuma-alueesta (4.678), ei se vastaa kiintoaineen ja humuksen erilaisia vaikutuksia alapuoliseen vesistöön. Koska hienojakoisinta ainesta ei päästöjä ja haittoja arvioitaessa lasketa, lupapäätöksen ominaiskuormitusluku kertoo vain alle 10 % todellisesta kokonaishuuhtoumasta. Edellä mainittu väite todellisista kiintoainepäästöistä perustuu siihen, että veden orgaanisen aineen kokonaismäärä saadaan kertomalla kemiallinen hapenkulutus COD (Mn) ml/l arvolla 1.6. (väitöstutkimus Lasse Svahnback 2007, 37).

Tekstistä riippuen puhutaan altaasta ja välillä kosteikosta. Myöskään kosteikon ominaisuuksien riittävyys eivät tule perustelluksi hyvän hallintotavan mukaisesti.

- 3) ISAVIn päätöksestä puuttuvat lupamääräysten kannalta oleelliset tiedot, eikä päätöksessä voida näin laajassa mitassa viitata pelkkään hakemukseen. Päätös on perusteltava, eikä tämä toteudu jos päätösasiakirjoihin ei sisälly tietoa esim. lupaehtoissa 1 ja 2.

Lupaehtojen 1 ja 2 kuvaus vaikuttaa oleellisesti siihen, miten hankkeen ominaisuudet, sijainti ja vaikutusten luonne pitää kuvailla. Kiintoaineen osalta VAPO:n selvitys on kelvoton, koska

toiminnan vaikutuksen kuvaus ei saa perustua vain tuotantokenttiin, vaan eri ojastojen vaikutukset on yksilöitävä. On esitettävä sellaisia altaita ja uusia käsittelymenetelmiä, että liukoisen kiintoaineen pääsyä vesistöön estetään tehokkaasti.

Väitettä ei ole perusteltu: ”Toimittaessa hakemuksessa esitetyn ja tarkistettujen määräysten mukaisesti toiminta on parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaista **sijaintipaikan olosuhteissa.**”

Sen sijaan ISAVI on jättänyt kokonaan määrittelemättä miten mineraalimaakontaktien haitat pitäisi estää tai lieventää. Tuotantokenttien pohjoispuolen reunoja pitkin johdetaan kuivatusvesiä Vapon hallussa olevalta tontilta Akkopuroon pohjoista reittiä. Lupapäätöksestä ei käy ilmi kuuluuko alueelle sijoittaa lietesvyennyksiä.

Vesienhoidon toimenpideohjelmassa vuosille 2010-2015 ehdotetut toimet eivät tarkoita, että harkinta tulisi mitoittaa toimenpideohjelman mukaiseksi (VHaO nro 11/0128/1, 18.5.2011, Kotisuo). ISAVI olisi kuulunut vaatia ja esittää perustiedot tarkemmin. Painoa on annettava vesistön ominaisuudelle osan Keyritynjoen vesistöä (04.67), jonka hyvän tilan edistämistä ei auta se, että Akkosuolle ei aseteta kemiallista puhdistusta tai estänyt mineraalimaiden aiheuttamia lisäkuormaa. Luvanvarainen toiminta tulee mitoittaa niin, että se vaikuttaa parantavasti vesien tilaan, eikä vain ylläpidä vallitsevaa kehitystä, liiallista yhteiskuormitusta muiden käyttömuotojen kanssa.

- 4) Hakemus ei täytä YSL:n sisältövaatimuksia. Ehdotettua vesienkäsittelyjärjestelyä ei voi miltään osin pitää parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisena. Toiminta aiheuttaisi yhdessä muiden toimintojen kanssa merkittävää muuta ympäristön pilaantumisen vaaraa. Vaikka katsottaisiin, että ”toiminnassa ja siitä aiheutuviissa päästöissä ei tapahdu oleellisia muutoksia aikaisemmin myönnetyn luvan mukaiseen toimintaan ja päästöihin verrattuna” asiassa kuuluu huomioida BAT ja tutkimustieto alueelle sopivista vesiensuojelutekniikoista. Mineraalimaakontaktien vuoksi ISAVIn väite ”määräyksiä on muutettu siten, että ne vastaavat nykyisiä vaatimuksia.” ei pidä paikkaansa.
- 5) Pidämme YSL:n vastaisena sitä, että Akkopuroon pohjoispuolelta laskettaville ojavesille ei ole esitetty käsittelykeinoa. Vaikka kyse ei ole kentiltä tulevasta, vaan niiden reunojen kuivatusvesistä Vapon alueelta, ei tämä poista toiminnan luvanvaraisuutta ja lupaehtojen

asettamisvelvoitetta.

ISAVI ei ole myöskään asettanut lupaehtoja, jotka rajoittaisivat pölylaskeuman päätymistä ympäröivistä ojista Akko- ja Palopuroon. Asia on tärkeä siksi, että pohjoispuolen ympäriltä kerättäviä vesien kiintoainetta ei ilmeisesti pysäytetä millään tavalla ennen Akkopuroon johtamista.

5.12.2011 Iisalmessa

Jarmo Yliluoma
puheenjohtaja
Iisalmen Luonnon Ystävien yhdistys ry

Pertti Kaarakainen
rahastonhoitaja
Iisalmen Luonnon Ystävien yhdistys ry

Janne E. Kumpulainen
asiamies turveasioissa, valituskirjelmän laatija